

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/139/2003

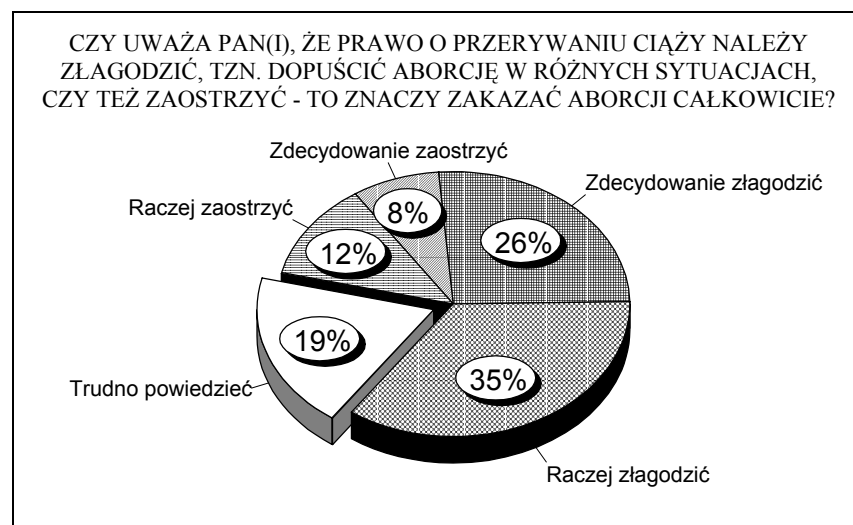
OPINIE O PRAWNEJ REGULACJI PRZERYWANIA CIĄŻY

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- W polskim społeczeństwie przeważa niezadowolenie z obecnych przepisów regulujących dopuszczalność aborcji. Niemal połowa dorosłych obywateli i obywaterek naszego kraju (49%) uważa, że należy je zmienić, nieco ponad jedna trzecia (35%) jest przeciwnego zdania, a spora część (16%) nie ma wyrobionego poglądu na ten temat.
- Większość ankietowanych (61%) opowiada się za złagodzeniem przepisów dotyczących aborcji. Zwolennicy zaostrzenia prawa o przerywaniu ciąży stanowią jedną piątą badanych (20%), a niemal taka sama liczebnie grupa (19%) nie ma wykrystalizowanej opinii w tej sprawie.

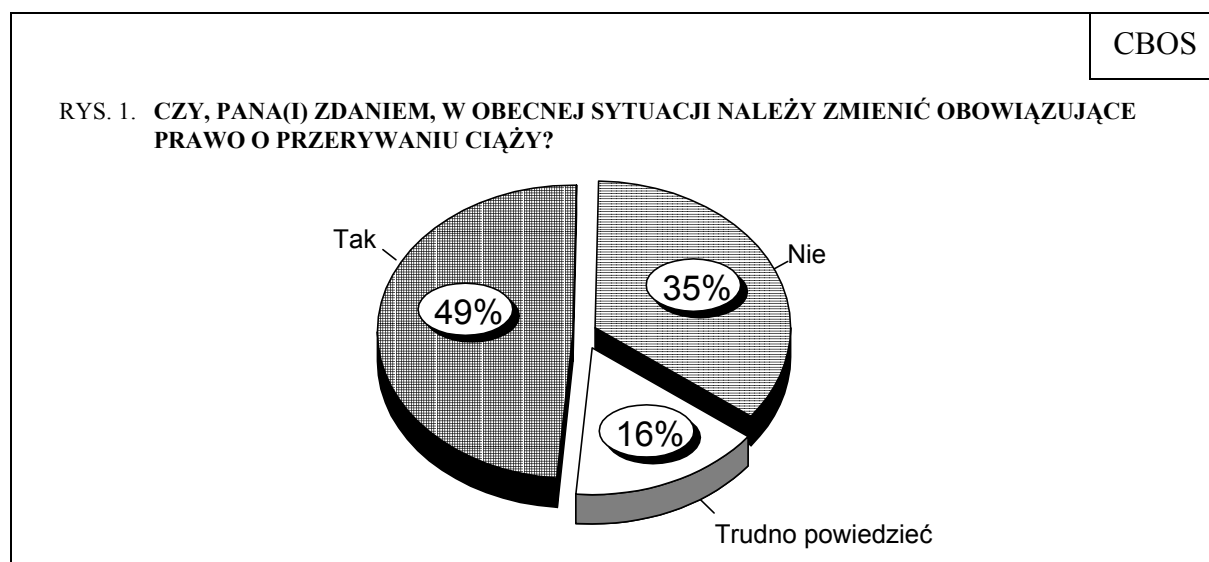

- Ponad połowa respondentów (56%) uważa, że kobiety powinny mieć możliwość przerywania ciąży ze względu na szczególnie ciężkie warunki materialne lub trudną sytuację osobistą. Przeciwno dopuszczalności aborcji z takich powodów jest niespełna jedna trzecia badanych (32%), a prawie co ósmy (13%) nie ma zdania w tej sprawie.

Kwestia dopuszczalności aborcji i zmiany przepisów, jakie obowiązują obecnie, oraz dostępu do antykoncepcji i edukacji seksualnej to sprawy, które stale powracają na forum publiczne. Regularnie są też przedmiotem badań opinii społecznej. Realizacja naszego sondażu¹, poświęconego stosunkowi do ewentualnej zmiany prawa dotyczącego przerywania ciąży i dopuszczalności aborcji z przyczyn społecznych, przypadła na koniec głośnej, demonstracyjnej wizyty w polskim porcie holenderskiego statku aborcyjnego "Langenort".

STOSUNEK DO EWENTUALNEJ ZMIANY PRZEPISÓW O DOPUSZCZALNOŚCI ABORCJI

Wśród ankietowanych przeważa niezadowolenie z przepisów regulujących dopuszczalność aborcji. Niemal połowa dorosłych obywateli i obywaterek naszego kraju (49%) uważa, że należy je zmienić. Nieco ponad jedna trzecia (35%) jest przeciwnego zdania, a spora część (16%) nie ma wyrobionej opinii na ten temat.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (158) przeprowadzono w dniach 4-7 lipca 2003 roku na 952-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Im badani są lepiej wykształceni, tym większy ich odsetek uważa, że prawo o przerywaniu ciąży należy zmienić, a im gorzej - tym więcej przeciwników zmiany, ale także tym więcej osób niemających zdania w tej sprawie. Wyraźny jest też związek opinii o potrzebie zmiany obowiązującego prawa z miejscem zamieszkania - im większa jest miejscowość, w której mieszkają badani, tym częściej opowiadają się oni za zmianą przepisów dotyczących aborcji. Spośród grup społeczno-zawodowych za zmianą przepisów najczęściej są pracujący na własny rachunek poza rolnictwem oraz pracownicy umysłowi niższego szczebla. Natomiast przeciwników zmiany prawa najwięcej jest wśród rolników oraz uczniów i studentów (zob. tabele aneksowe). Religijność badanych (mierzona częstością praktyk) oczywiście silnie wiąże się z negowaniem potrzeby zmiany przepisów. Przeciwnie zmianom są też częściej osoby o poglądach politycznych prawicowych niż centrowych czy, zwłaszcza, lewicowych.

W porównaniu z wynikami sondażu z drugiej połowy lat dziewięćdziesiątych widoczny jest stosunkowo nieduży spadek odsetka osób pragnących zmiany przepisów aborcyjnych oraz odsetka niemających wykrystalizowanej opinii na ten temat, a zarazem znaczny wzrost liczby przeciwników zmiany.

Tabela 1

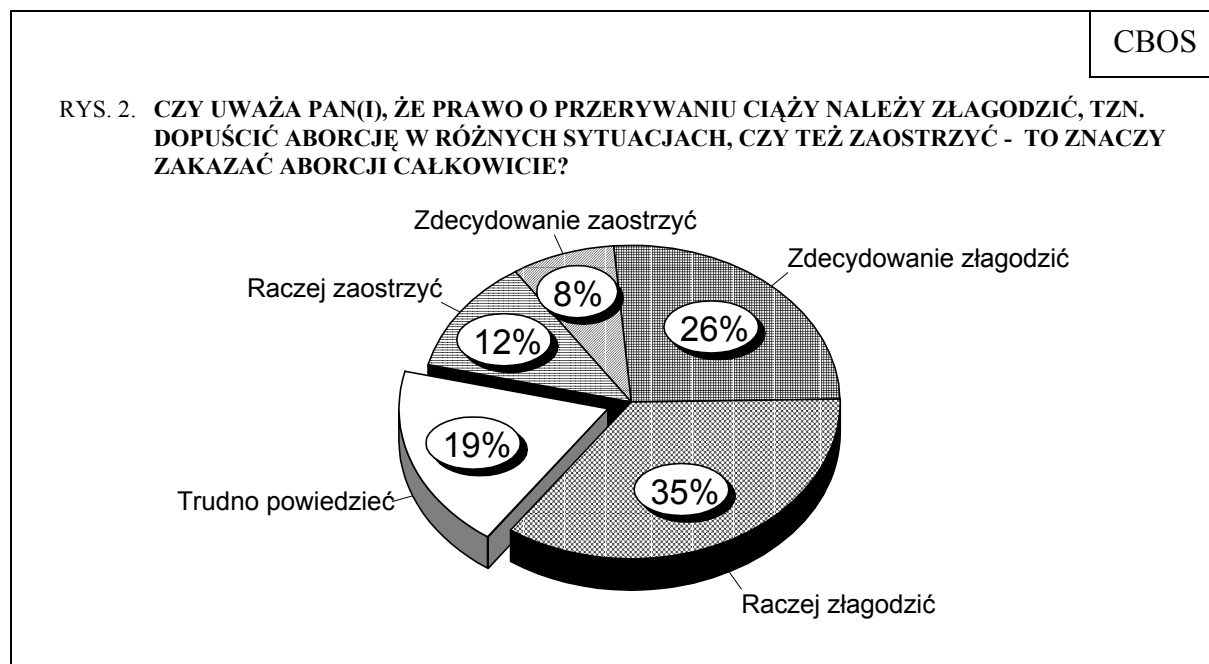
Błąd! Nie określono zakładki.Czy, Pana(i) zdaniem, w obecnej sytuacji należy zmienić obowiązujące prawo o przerywaniu ciąży?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	V 1994	III 1996	VII 2003
	w procentach		
Tak	58	52	49
Nie	19	29	35
Trudno powiedzieć	22	19	16

ZŁAGODZIĆ CZY ZAOSTRZYĆ PRZEPISY?

Poparcie dla zmian może oznaczać dążenie do złagodzenia przepisów dotyczących przerywania ciąży, ale może też świadczyć o chęci ich zaostżenia. Jak się okazuje, większość

dorosłych mieszkańców naszego kraju (61%) uważa, że prawo o przerywaniu ciąży należy złagodzić.

Zwolennicy zaostrzenia przepisów (i np. całkowitego zakazu aborcji) stanowią 20% ankietowanych, a niemal taka sama liczebnie grupa (19%) nie ma wyrobionego zdania na ten temat.

Jak łatwo zauważyć, więcej osób uważa, że należy zliberalizować przepisy dotyczące przerywania ciąży, niż jest zdania, że należy zmienić prawo obowiązujące w tej dziedzinie. Z analizy danych wynika, że duża część badanych przeciwnych zmianie przepisów (32% spośród nich) w rzeczywistości chciałaby ich złagodzenia, ale hasło „zmiany przepisów” przypuszczalnie kojarzyło im się z próbami ich zaostrzenia i całkowitego zakazu - dlatego byli przeciwni zmianie². Oczywiście wśród zwolenników zmiany przepisów są osoby, które uważają, że prawo o przerywaniu ciąży należy zaostrzyć (7% tej grupy badanych).

Najwięcej zwolenników zaostrzenia przepisów aborcyjnych jest wśród osób mieszkających na wsi, rolników i mieszkańców małych miast. Opinie ankietowanych w tej

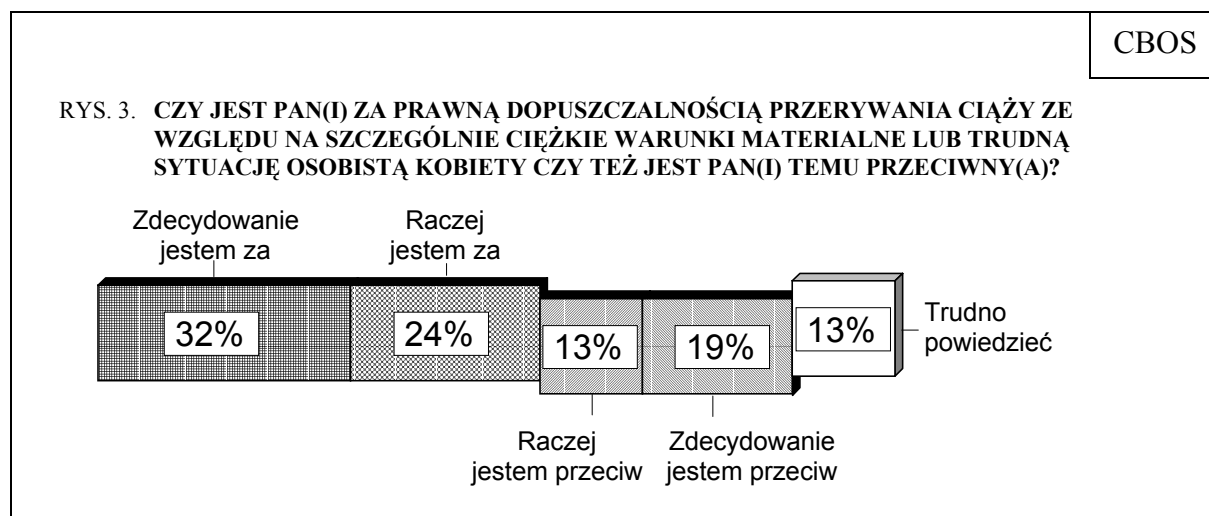
---

² Ponadto jedna czwarta przeciwników zmiany (24%) nie miała określonego zdania, czy przepisy należy złagodzić czy też zaostrzyć.

sprawie silnie związane są z ich wykształceniem: im ono niższe, tym więcej zwolenników zaostrzenia prawa, a im wyższe, tym więcej pragnących jego liberalizacji. Podobnie jak w przypadku pytania o potrzebę zmiany przepisów, istnieje wyraźny związek religijności i prawicowości poglądów politycznych z poparciem dla zaostrzenia przepisów (zob. tabele aneksowe). Za zaostrzeniem częściej niż inni są też najstarsi i najmłodsi ankietowani.

DOPUSZCZALNOŚĆ ABORCJI ZE WZGLĘDU NA WARUNKI MATERIALNE LUB TRUDNĄ SYTUACJĘ OSOBISTĄ

Większość Polaków uważa, że kobiety powinny mieć możliwość przerywania ciąży ze względu na ciężkie warunki materialne lub trudną sytuację osobistą. Za dopuszczalnością aborcji w takich przypadkach opowiada się ogółem 56% badanych, natomiast 32% jest temu przeciwnych. Warto zauważyć, że nieco mniej osób niż przy poprzednich pytaniach (13%) nie ma zdania w tej sprawie.

Wśród osób uważających, że należy złagodzić obowiązujące w Polsce przepisy aborcyjne, zdecydowana większość (84% tej grupy) opowiada się za dopuszczalnością przerywania ciąży w wymienionych sytuacjach, ale za takim rozwiązaniem jest też część tych, którzy są zdania, że przepisy należy zaostrzyć (7%). Zapewne część odpowiedzi badanych na ogólne pytania dotyczące aborcji ma charakter deklaracyjny, zgodny z tym, co uważają oni za poprawne czy też społecznie właściwe.

Warto też podkreślić, że odsetek osób popierających dopuszczalność aborcji ze względu na szczególnie ciężkie warunki materialne lub trudną sytuację osobistą okazał się wyższy niż jesienią ubiegłego roku, gdy o obie te sprawy pytaliśmy odrębnie. Wówczas 44% Polaków było za dopuszczalnością aborcji, gdy „kobieta jest w ciężkiej sytuacji materialnej”, a 38% - za dopuszczalnością, gdy „kobieta jest w trudnej sytuacji osobistej”³. Obecny wynik może być w jakimś stopniu rezultatem zamieszania i rozgłosu, jaki towarzyszył pobytowi w Polsce holenderskiego statku aborcyjnego „Langenort”, co mogło jeszcze wzmóc i tak silne w naszym społeczeństwie nastawienie do decydowania o sobie⁴.

Zarazem w stosunku do końca lat dziewięćdziesiątych wyraźnie zmalało poparcie dla aborcji z wymienionych względów, a wzrósł (z jednej piątej do jednej trzeciej) odsetek jej przeciwników w takich przypadkach. Trudno ocenić, w jakim stopniu jest to wynik rzeczywistej zmiany postaw części społeczeństwa (np. wśród najmłodszych ankietowanych w wieku od 18 do 24 lat), a w jakim - tylko udzielania odpowiedzi zgodnych z tym, co oficjalnie uważane jest za właściwe.

Tabela 2

Czy jest Pan(i) za prawną dopuszczalnością przerywania ciąży ze względu na szczególnie ciężkie warunki materialne lub trudną sytuację osobistą kobiety czy też jest Pan(i) temu przeciwny(a)?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	VI 1997*	I 1998**	VII 2003
	w procentach		
Jestem za	71	71	56
Jestem przeciw	18	22	32
Trudno powiedzieć	11	7	13

*Pytanie było inaczej sformułowane, co nie wyklucza porównania wyników, i brzmiało: „Czy jest Pan(i) za prawną dopuszczalnością przerywania ciąży ze względu na szczególnie trudną sytuację bytową, materialną lub rodzinną kobiety ciężarnej?”

** W treści pytania nie było słowa „szczególnie”

³ Zob. komunikat CBOS „Opinie o prawie do aborcji”, listopad 2002 (oprac. W. Derczyński).

⁴ Wydaje się, że nie jest to efekt połączenia obecnie w jednym pytaniu dwóch warunków przerywania ciąży i zyskania skumulowanego poparcia dwóch grup ankietowanych, które nie całkiem się pokrywają - gdyż tylko mniej niż 5% osób, które były wówczas za dopuszczalnością ze względu na sytuację osobistą, nie opowiadało się zarazem za dopuszczalnością ze względu na warunki materialne.

Najwięcej przeciwników dopuszczalności aborcji ze względu na ciężkie warunki materialne albo trudną sytuację osobistą kobiety jest wśród osób bardzo religijnych, respondentów o prawicowych poglądach politycznych, a także wśród badanych z wykształceniem podstawowym, mieszkańców wsi i małych miast (zob. tabele aneksowe).

Opracował
Włodzimierz DERCZYŃSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, w obecnej sytuacji należy zmienić obowiązujące prawo o przerywaniu ciąży?
(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	49	35	16	951
Płeć				
Mężczyźni	51	32	17	454
Kobiety	48	37	15	497
Wiek				
18-24 lat	45	43	11	147
25-34	61	24	15	175
35-44	55	34	12	171
45-54	53	32	15	191
55-64	49	28	23	106
65 lat i więcej	32	48	20	162
Miejsce zamieszkania				
Wieś	36	42	21	350
Miasto do 20 tys.	47	40	13	131
20-100 tys.	57	30	13	184
101-500 tys.	62	25	13	170
501 tys. i więcej mieszk.	63	28	9	116
Wykształcenie				
Podstawowe	38	41	21	256
Zasadnicze zawodowe	50	33	17	243
Średnie	54	35	11	359
Wyższe	63	24	13	94
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	61	29	10	62
Prac.umysł.niż.szczebła	67	28	4	76
Pracownicy fiz.- umysł.	52	41	8	77
Robotnicy wykwalifikowani	54	32	14	59
Robotnicy niewykwalifik.	62	26	12	39
Rolnicy	25	43	32	46
Pracujący na własny rach.	67	23	9	43
Bierni zawodowo				
Renciści	41	37	21	109
Emeryci	38	41	21	168
Uczniowie i studenci	46	43	12	91
Bezrobotni	54	28	18	131
Gospodynie domowe i inni	48	33	19	49
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	60	34	6	127
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	66	27	8	67
sekt. pryw. poza rolnict.	57	28	15	170
prywatnym gośp. rolnym	25	46	30	50
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	45	34	21	124
300-399	46	36	18	99
400-599	49	36	14	203
600-800	53	36	11	151
Powyżej 800 zł	60	26	14	153
Ocena własnych war. mater.				
Złe	53	29	18	327
Średnie	45	41	15	463
Dobre	57	29	14	161
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	19	62	19	74
Raz w tygodniu	38	45	17	440
1-2 razy w miesiącu	56	31	14	158
Kilka razy w roku	67	16	17	184
W ogóle nie uczestniczy	82	11	8	95
Poglądy polityczne				
Lewica	61	21	17	194
Centrum	58	30	12	289
Prawica	41	48	11	225
Trudno powiedzieć	37	40	23	242

Tabela 2. Czy uważa Pan(i), że prawo o przerywaniu ciąży należy złagodzić, tzn. dopuścić aborcję w różnych sytuacjach, czy też zaostrzyć - to znaczy zakazać aborcji całkowicie? (%)

	Złagodzić	Zaostrzyć	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	61	20	19	951
Płeć				
Mężczyźni	60	18	23	454
Kobiety	62	23	15	497
Wiek				
18-24 lat	56	25	19	147
25-34	66	14	20	175
35-44	67	15	17	171
45-54	69	15	16	191
55-64	58	19	23	106
65 lat i więcej	45	35	20	162
Miejsce zamieszkania				
Wieś	45	28	26	350
Miasto do 20 tys.	57	23	20	131
20-100 tys.	71	14	15	184
101-500 tys.	78	12	10	170
501 tys. i więcej mieszk.	69	15	16	116
Wykształcenie				
Podstawowe	45	34	22	256
Zasadnicze zawodowe	62	20	18	243
Średnie	68	14	17	359
Wyższe	73	8	19	94
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	68	7	25	62
Prac.umysł.niż.szczębla	76	12	12	76
Pracownicy fiz.-umysł.	72	14	15	77
Robotnicy wykwalifikowani	71	11	18	59
Robotnicy niewykwalifik.	70	16	14	39
Rolnicy	22	32	46	46
Pracujący na własny rach.	92	0	8	43
Bierni zawodowo				
Renciści	52	27	22	109
Emeryci	51	29	20	168
Uczniowie i studenci	59	23	19	91
Bezrobotni	60	23	16	131
Gospodynie domowe i inni	61	25	14	49
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	74	10	17	127
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	73	17	10	67
sekt. pryw. poza rolnict.	75	7	17	170
prywatnym gosp. rolnym	27	31	43	50
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	55	23	23	124
300-399	63	19	18	99
400-599	61	20	19	203
600-800	65	17	17	151
Powyżej 800 zł	71	13	16	153
Ocena własnych war. mater.				
Złe	62	20	18	327
Średnie	58	22	20	463
Dobre	67	17	17	161
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	24	48	28	74
Raz w tygodniu	52	25	23	440
1-2 razy w miesiącu	73	13	14	158
Kilka razy w roku	75	10	15	184
W ogóle nie uczestniczy	83	9	8	95
Poglądy polityczne				
Lewica	76	8	16	194
Centrum	70	16	14	289
Prawica	57	25	19	225
Trudno powiedzieć	42	31	26	242

Tabela 3. Czy jest Pan(i) za prawną dopuszczalnością przerywania ciąży ze względu na szczególnie ciężkie warunki materialne lub trudną sytuację osobistą kobiety czy też jest Pan(i) temu przeciwny(a)? (%)

	Jestem za	Jestem przeciw	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	56	32	13	951
Płeć				
Mężczyźni	57	28	15	454
Kobiety	54	35	11	497
Wiek				
18-24 lat	50	38	12	147
25-34	63	25	12	175
35-44	62	28	10	171
45-54	64	26	9	191
55-64	55	27	18	106
65 lat i więcej	37	46	18	162
Miejsce zamieszkania				
Wieś	43	38	19	350
Miasto do 20 tys.	46	44	10	131
20-100 tys.	66	23	11	184
101-500 tys.	74	20	7	170
501 tys. i więcej mieszk.	61	30	9	116
Wykształcenie				
Podstawowe	41	41	18	256
Zasadnicze zawodowe	59	27	14	243
Średnie	62	27	10	359
Wyższe	63	32	5	94
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	58	38	3	62
Prac.umysł.niż.szczębla	70	24	7	76
Pracownicy fiz.-umysł.	62	28	10	77
Robotnicy wykwalifikowani	63	22	15	59
Robotnicy niewykwalifik.	78	11	11	39
Rolnicy	29	43	28	46
Pracujący na własny rach.	74	20	6	43
Bierni zawodowo				
Renciści	50	33	17	109
Emeryci	44	39	18	168
Uczniowie i studenci	53	36	11	91
Bezrobotni	58	34	9	131
Gospodynie domowe i inni	56	30	14	49
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	67	24	9	127
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	68	23	9	67
sekt. pryw. poza rolnict.	66	25	9	170
prywatnym gosp. rolnym	33	39	27	50
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	54	31	15	124
300-399	59	30	12	99
400-599	55	34	11	203
600-800	58	30	12	151
Powyżej 800 zł	64	24	12	153
Ocena własnych war. mater.				
Złe	59	27	14	327
Średnie	52	36	12	463
Dobre	62	28	11	161
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	21	67	12	74
Raz w tygodniu	44	40	16	440
1-2 razy w miesiącu	67	23	10	158
Kilka razy w roku	75	14	11	184
W ogóle nie uczestniczy	83	13	5	95
Poglądy polityczne				
Lewica	72	19	9	194
Centrum	60	29	11	289
Prawica	49	41	10	225
Trudno powiedzieć	43	37	19	242